

פרשת המלבורג

אירועי קרב

מיוזם מ. בלומנסון

המלבורג - מהי?

הפרשה קשורה במחנה שבויים גרמני בהמלבורג, מקום בו רוכזו רבים מבין הקצינים השבויים של בעלות-הברית. לפי הערכת המודיעין של בעלות-הברית, נמצאו במחנה, בחודש מרס 1945, כ-4700 שבויים, מהם כ-1500 אמריקאיים. לפי הידיעות המהימנות ביותר שאפשר היה להשיג אז — היה אחד השבויים הללו לזיטננט-קולונל ג. ק. ואטרס — מפקד גדוד שנשבה שנתיים קודם לכן בצפון-אפריקה. ואטרס היה חתנו של גנרל פאטון.

ההנחה, כי לזיטננט-קולונל ואטרס היה שבוי בהמלבורג, היא שעוררה את המחלוקת סביב המקרה. האם נוכחותו של ואטרס שיחקה תפקיד חשוב בפרשת המלבורג? ואולי, למעשה, היא שגרמה לה?

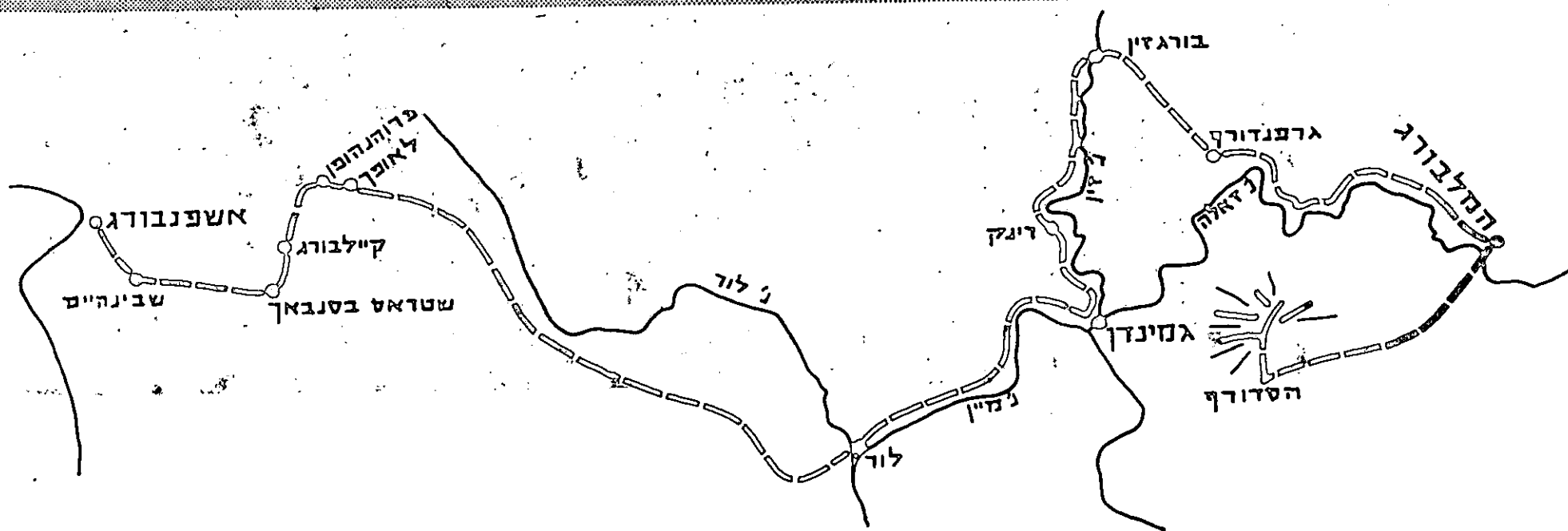
במלים אחרות — האם היה לפעולתו של גנרל פאטון בסיס צבאי סביר? או שמא היתה זו תוצאה של ענין אישי בלבד? המקרה אירע, כאמור, סמוך למרס 1945, שעה שהארמיה השלישית של פאטון חדרה דרך קרויגפריד ונמצאה במרחק של כ-50 ק"מ מן הריין. כאשר חצתה הדיביזיה ה-4 את נהר המיין וכבשה את אשפנבורג, הוכשרה הקרקע למבצע הנועז בהמלבורג.

בלילה אפל, כחודש לפני תום מלחמת-העולם השניה באירופה, יצאו 307 חיילים אמריקאיים למשימה מוזרה מאחורי קווי האויב ונעלמו. יותר משבוע לא שמעו מהם דבר, ואז חזרו כחצי תריסר מהם. הם הגיעו יחידים, כל אחד בכוחות עצמו, כשהם רעבים ותשושים עד מות, אולם גאים בסיפור שהביאו עמם. היה זה סיפור מוזר וקטוע; רק מאוחר יותר, כאשר כוחות ארה"ב התקדמו לתוך האיזור וגילו ניצולים נוספים, ניתן היה להשלים את מרבית הפרטים החסרים.

המעשה לא סופר מעולם באופן רשמי. רק כמה רישומים שנותרו בספרי-תולדותיהן של היחידות הלוחמות הנוגעות בדבר מעידים עליו. גנרל פאטון הזכיר את הפרשה בזכרונו-תיו, כאחד המקרים הבודדים בהם נכשל; והסיבה לכשלון, לדבריו: עצה גרועה של פקודיו.

בתום המלחמה המשיכו להלך באירופה שמועות מעורפלות והשערות רבות בדבר המשימה. בודדים ידעו מה התרחש לאמיתו של דבר, ואיש לא ידע את הסיפור כולו.

כמה היסטוריונים צבאיים, אשר ראינו אחדים מן הניצולים זמן קצר לאחר המאורע, גילו באופן כללי מה שאירע והשאירו סיפור בלתי-מושלם של המבצע. מאוחר יותר נתגלו פרטים נוספים מתוך הרישומים הצבאיים הגרמניים, שנאספו והועברו לואשינגטון.

ציר ההתקדמות של כוח-באוס

ההטעיה היא עקרון חשוב בלחימה. מכיון שנצטוו לעלות עם צבאו צפונה מאשפנבורג, היתה לו, לפאטון, הזדמנות נפלאה להטעות את הגרמנים. פשיטה מזרחה עשויה להסתיר את כונתו לפנות צפונה.

המלבורג נמצאת כ־70—60 ק"מ מזרחית לאשפנבורג. בפריצה אליה אפשר היה לא רק לערער את שיווי משקלו של האויב, אלא גם לשחרר את השבויים, להציל חלק מהם מרעב וממות ולספק טיפול רפואי לחולים ולפצועים. חודש קודם לכן זכה הגנרל מק־ארתור בפירסום ניכר, כשלכד את מחנות השבויים בסאנטו־תומאס ובמיליביד שבפיליפינים ושיחרר כ־5000 שבויים מלחמה ועצירים אזרחיים. פאטון קינה לזכות בפירסום דומה בעקבות מבצע־המלבורג. לעומתו, כך אמר, ייראה מק־ארתור חסר־העזה.

המשימה היתה מסוכנת. החדרה כה עמוקה של גייסות לתוך שטח האויב פירושה אסון כמעט ודאי. היחידה שתפלט דרכה להמלבורג תהיה פגיעה ביותר לפעולת־נגד מצד הגרמנים: אפשר יהיה לכתרה בנקל ולהשמידה במהירות.

התעורר ויכוח רציני על גודלו של הכוח שיסתכן במבצע זה. הבעיה היתה, האם לשלוח כוח המונה כ־3500 עד 5000 חיילים וכ־150 טנקים (כלומר, כוח של ממש, המסוגל לפעול בצורה עצמאית), או כוח קטן שיהיו לו סיכויי הצלחה גדולים יותר במבצע של „פגע וברח”. פחות כל־ירכב ופחות אנשים — פירושו תנועה מהירה יותר, פגיעה מהירה יותר במטרה וסיכוי טוב יותר להתחמק מעיקוב ולחזור בשלום. לא ברור מן המקורות, מי תמך בשליחת כוח גדול — פאטון או פקודיו. בין אלה שהיו קרובים למקבלי ההחלטה חלוקות הדעות בנקודה זו.

השיקולים, שנערכו ברמות־פיקוד שונות, הביאו למסקנה, שיש להתבסס על כוח קטן: הוחלט כי יצאו רק 300 איש (ליתר דיוק 307) ב־54 כל־ירכב.

*

המשימה הוטלה על דיביזית השריון ה־4 — דיביזיה מנוסת־קרבות, שקנתה לה שם כעוצבה לוחמת. אנשיה, רובם מאיזור ניו־יורק, הצטיינו בבטחון עצמי רב וברוח־לחימה איתנה. על הגרמנים, להם בוז בכל נפשם, נהגו לומר: „הממזרים העלובים שוב הקיפו אותנו”. זה היה החומר האנושי המתאים למבצע כמו פשיטת המלבורג.

מפקד הדיביזיה, מִיז־גנרל ו.מ. הוג, העביר את המשימה לפיקוד־קרוב ב־1, שבראשו עמד לויטננט־קולונל ק.ו. אברמס — אחד מן המעולים שבמנהיגים הקרביים במלחמת־העולם השנייה. אברמס היה קצין טנקים, שזכה לתהילה כמפקדו של גדוד הטנקים ה־37, עוד לפני מינויו כמפקד פיקוד־קרוב ב־1. הוא לא שכה, כי להצלחתו זו עזר לא מעט גם מפקד אחר — לויט־קול' הרולד כוהן, מפקדו של גדוד החרמ"ש ה־10. בדיביזית שריון יש צות־יקרב המבצעים פעולות שונות. אלו הן יחידות ארעיות, המורכבות בעיקר מטנקים ומרגלים — המסתייעים בארטילריה, ביחידות הנדסה, ביחידות רפואה וכד' — הנמצאות זמנית תחת פיקוד משותף למשימה מסוימת. כמפקד צות־יקרב רבים בתקופת המלחמה פעל אברמס עם גדוד הטנקים שלו בשיתוף עם גדודו של כוהן.

כוהן, שבחיוו האזרחיים היה בעל ביח"ר לטקסטיל, הוכיח עצמו כמפקד בעל שיעור קומה. הוא היה חריף מוח, חזה תמיד מראש את כל האפשרויות הצפויות לו בקרב והתכונן לקראתן. לשליחות כמו פשיטת המלבורג — אשר עתידה היתה להיות מבחן לכושר ההמצאה ולחריפות השכל של המפקד, ולדרוש גמישות, תגובה מיידית וכושר הכרעה בין מצבים שונים — לא נמצא מפקד מתאים יותר מכוהן.

ואכן, אברמס הטיל את התפקיד על כוהן, וזה החל מקים את כוח המשימה להמלבורג. הוא בנה אותו על גרעין של פלוגת טנקים ופלוגת רגלים. הרגלים צריכים היו לנסוע בתוך טנ־קים בינוניים מסוג „שרמן” ובששה טנקים קלים, וכן ב־27 נגמ"שים, בשבעה גיפים, בשלושה תותח־סער וברכב משא. כוח־משימה זה הצטיין בכוח־מהלומה, במהירות ובגמישות תנועה.

באום במקום כוהן

לרוע המזל לא יכול היה כוהן לעמוד בראש הכוח אותו הקים. מחלת הטחורים שהציקה לו הוחמרה על־ידי נסיעות ארוכות בגיפים. כוהן ניסה להתגבר על הכאבים, אולם בבוקר יום הפעולה אושפז בבית־החולים בפקודת הרופאים.

בלית ברירה נאלץ כוהן להעביר את הפיקוד על כוח המשימה לקצין המבצעים שלו — קפיטן אברהם ג'. באום.

ככוהן, לא היה גם באום חייל מקצועי. הוא בא מברונקס שבניו־יורק, ולפני המלחמה עסק בתעשית חולצות נשים... באום — צעיר בן 24, בעל מבנה גוף מוצק כשל שוטר ניו־יורקי טיפוסי, שערות „גינג'יות” ופנים ורודות — לא הצטיין בחריפות־מוח. הוא ידע לשם מה הוא נלחם ורצה לזכות בנצחון בדרך המהירה ביותר. האינסטינקטים שלו פעלו כראוי, ואימונו הצבאי היה יסודי. תשעה חודשי קרבות חישלו אותו. הוא חסר אמנם את דקות המחשבה של כוהן, אולם לא נפל מן האחרים באומץ לבו.

זו לא היתה הסיבה היחידה לכך, שכוהן בחרו לתפקיד. באום ידע את כל פרטי המשימה. כקצין המבצעים של כוהן, הוא שערך את התכנון המפורט של המבצע. בתוך־תוכו נראה לו המבצע פזיז במקצת; עדיפותו של האויב היתה מכרעת מדי. אולם כשנתברר לו, כי נבחר לעמוד בראש הכוח — החמיא לו הדבר, והוא החל מתלהב מן הרעיון. תמיד ביפר פיקוד על יחידה על פני הניירת של עבודת המטה.

עם ההוראות לפעולה קיבל באום גם כ־15 מפות של איזור אשפנבורג—המלבורג. היה עליו לנוע בציר התנועה הקצר ביותר, לעקוף קני־התנגדות של האויב, להגיע למחנה השבויים, לשחרר את העצירים, להעלות מספר רב ככל האפשר של אמריקאים על כל־ירכב שלו — ולחזור. שבויים אחרים, שיהיו מסוגלים להלך וירצו לנסות את מזלם יצאו ברגל וישתדלו להגיע לאשפנבורג בכוחות עצמם.

כדי לתת לכוח המשימה תנופה התחלית, החליט אברמס כי פיקוד־קרוב ב' יכבוש את הכפר שבינהיים, השוכן מזרחית לאשפנבורג. כך יפרץ מערך ההגנה של הגרמנים, ובאום יוכל לחמוק פנימה ולפתוח במסעו המהיר והארוך מזרחה — שעה שהדיביזיה, עם כל הארמיה השלישית, תפנה צפונה.

אברמס ערך את התקפתו בליל ה-26 במרס. לאחר שלוש שעות של לחימה כבש פיקוד-קרב ב' את הכפר והפיץ לכל רוח את הכוחות הגרמניים שהגנו על האיזור. בערך בחצות עמד באום לצאת לדרכו.

✱

זמן קצר לפני יציאתו של באום התרחש דבר מוזר. מיוזר א. ק. סטילר, אחד משלישיו של גנרל פאטון, הופיע וביקש רשות להצטרף אל הכוח.

באום המופתע שאלו: „לשם מה אתה רוצה להצטרף?”

„לשם המתח והשעשוע שבדבר”, ענה סטילר.

לא ברור אם הטענה שכנעה את באום, או שחשב שסטילר יצא מדעתו. על כל פנים — הוא הזמין אותו לנסוע עמו בג'יפ הפיקוד. לאחר מכן הסביר באום, שלסטילר לא היה כל תפקיד בפעולה — הוא רק לקח חלק בכל הסכנות האישיות, שכל אחד מן החיילים עמד בפניהן.

גנרל פאטון (מימין) ומיוזר סטילר

נוכחותו של סטילר בכוח-המשימה של באום הגבירה את הרכילות הזדונית בזירה האירופית לאחר המלחמה. העילה שנתן להצטרפותו לכוח לא התקבלה על דעתו של איש.

מה היתה הסיבה האמיתית לצעדו זה? סטילר, שהיה שלישו של הגנרל, הבין כי אפשרות נוכחותו של וטרס בהמלבורג גרמה לכך, שלפאטון יהיה עניין אישי במבצע, פרט לבחינה הצבאית. איש לא אמר לסטילר לצאת עם באום; איש לא ביקש זאת ממנו.

אולם סטילר החליט לודא אם וטרס אמנם נמצא בהמלבורג ולסייע לו להימלט משם — או לפחות להביא ידיעות על מקום הימצאו ועל מצב בריאותו. אולם בעולם בו אין מקום לרגשות אישיים, היה על סטילר להסביר את עצמו כלאחרי-יד. לא היה הרבה הגיון בהסברו — „לשם המתח והשעשוע

שבדבר”. וכי מה עוד יכול היה לומר בלי לעשות רושם כמעמיד-פנים?

העלמו של הכוח

כוח-המשימה של באום יצא לדרכו במהירות הבזק. כלי-רכב עברו ביער דרך שביינהיים ונעלמו מן העין. מעתה הגיעו ידיעות על התקדמותו של באום ממקור אחד בלבד — מתש-דורות הרדיו, שאחדות מהן הועברו באמצעות מטוסי-קישור, אשר שימשו כממסרים.

מפעם לפעם הגיעו דוחות קצרים. בבוקר מסר באום ידיעה על מיקום של ריכוז כוחות צבא שכדאי להפציץ מן האויר. „מיסרו לאויריה”, שידר, „על קרפיף מסילת-ברזל בגמינדן”. מעט אחרי השעה 1000 מסר באום, שהוא נמצא סמוך לרינק. ב-1300 הגיע לגרפנדורף. בהמשך היום נתקבלה ממנו ידיעה על אבדן ארבעה טנקים בינוניים, שני קצינים ומספר חיילים.

הידיעה האחרונה שודרה בבוקר ה-28 במרס בשעה 0300. באום הודיע כי המשימה בוצעה. ואז פסקו הידיעות מהגיע. ולאחר מכן — אין קול ואין קשב.

במוצבי פיקוד שונים במרחב הדיביזיה, שם היו מאזינים בתקוה לקלוט רמז כלשהו על מקום הימצאו של באום, הגיעו סמוך לחצות למסקנה בלתי-נמנעת: כוח-המשימה הושמד. בשעה זו שלחה הדיביזיה הודעה קצרה לכל המפקדות הכפור-פות: „אין כל ידיעות על באום”.

גדודי הטנקים והחרמ"ש, שמהם נלקחו האנשים לכוח המשי-מה, התקשו להשלים עם הידיעה. רק עשרה ימים לאחר העלמו של באום וחייליו — וגם אז בלי ידיעות ברורות על מה שקרה — דיווח גדוד הטנקים ה-37 על 73 חיילים ו-4 קצינים נעדרים; וגדוד החרמ"ש ה-10 דיווח על 209 חיילים ו-6 קצינים נעדרים. אז החלו להופיע כחצי תריסר מאנשי כוח-המשימה במקומות שונים לאורך כל קו-החזית. הם אישרו, כי כוח המשימה אבד.

אחד מהשבים היה סמל-טכני צ'אן. גראהם, אשר נדד בשטח ההפקר לאחר חיסולו של הכוח והצליח לחמוק מן הגרמנים הודות לכוח-התמדה ולהרבה מזל. לבסוף ראה ממקום מחבואו ביער כמה אנשי חי"ר, אשר לא יכול היה לזהותם בבירור כאמריקאים. אלא שכה גבר עליו הרעב, שהוא הרים ידיו מאחרי ראשו במחזה של כניעה וצעד לקראתם. מיד הוקף על-ידי קבוצה קטנה של חיילים חש-דניים, אשר כינוו אליו את רוביהם הטעונים.

הם לא האמינו לו שהוא חייל אמריקאי ונשאלו עוינים גם כשמסר להם את שמו, הראה להם את דיסקיות הזיהוי ואת פנקס התשלומים שלו. „בודאי גרמני במדים אמריקאיים”, אמר אחד מהם. „צריכים לירות בו מיד”.

לבסוף שכנע אותם גראהם בדבר זהותו. כששאלו אותו לאיזה ארמיה הוא שייך, השיב: „השלישית”. כששאלו אותו מי מפקדה של הארמיה, השיב: „פאטון, דם ואש! שמעתם עליו פעם?” הם לקחו אותו אל העורף, נתנו לו כוס קפה וספל של פלחי אננס משומרים — האוכל הראשון שבא אל פיו מזה ששה ימים. הוא אכל לאט, ובכל זאת סבל מהתנצות המורה של הקיבה.

שובו של באום

באום חזר לדיביזיית השריון הרביעית ב-9 באפריל, שבועיים לאחר שיצא להמלבורג. כוח ניכר מדיביזיית השריון ה-14 פילס דרכו להמלבורג ב-6 באפריל ושיחרר את השבויים — הפעם סופית.

תחקירו של באום שפך אור על הפעולה, אם כי עדיין נותרו כמה נקודות לוטות בערפל. אפילו המסמכים הגרמניים שנלכדו, מסמכים אשר סיפקו תמונה על מה שהתרחש מנקודת מבטו של הצד שכנגד — לא פתרו את כל השאלות. היום כבר ידועים מספיק פרטים כדי לצייר תמונה מדויקת פחות או יותר של הפרשה.

הטור של באום חלף על-פני חמישה כפרים בזה אחר זה, בלא להיתקל כמעט בהתנגדות: שטראס-בסנבאך, קיילבורג, פרוהנהופן, לאופך והאין. כמה רובאים ובזוקאים גרמניים ירו אָמנם לעבר כוחו של באום, אולם הם היו מופתעים מהופעתם הפתאומית של כלי-הרכב האמריקאיים מכדי שיוכלו לעשות משהו, פרט ליריות בלתי-מכוונות אל עורפו של הטור.

הכוח סבל אבידות קלות מאש זו, אולם לא עצר בדרכו: הוא לא יכול היה להרשות זאת לעצמו; היה עליו עוד להגיע להמלבורג — ולחזור. חייל שנפצע קשה, כך שעלול היה למות מטלטולי הרכב, ניתנה לו עזרה ראשונה והוא הושאר בצד הדרך — בתפילה שהגרמנים ימצאוהו ויתנו לו עזרה רפואית.

השלב הפותח של הפשיטה נתן לבאום סיפוק רגעי. בשל מהירות תנועתו הצליח לחלוף על-פני כמה תותחים, שהוצבו בנקודות שונות לשמירה על הדרך, בטרם יספיקו הצותים לאיישם.

אחרי האין — כ-15 ק"מ מנקודת היציאה של באום — עברה הדרך ביער עבות. בדור מיית היער נשמעו קול מנועי הטנקים של באום ושקשוק זחליהם כתזמורת רוחות ב-תיאטרון עזוב. גרמנים לא נראו כלל. לרא-שונה מאז שמע על מבצע המלבורג החל באום להאמין, שהמבצע עשוי להיות בר-ביצוע.

השחר החל מפציע כאשר באום יצא מן היער. כלי-הרכב נעו במהירות רבה לתוך

הכפר — לא היה זמן לסיור או לנקיטת אמצעי-זיהירות כל-שהם. ברחוב הראשי של הכפר — כפר גרמני ציורי, שצריך היה להיות ריק באותה שעה של בוקר — נתקל כוח-המשימה ביחידת טנקים גרמנית, שנעה מערבה, לכיוון החזית, ממנה בא באום.

היתרון היה כולו לצד האמריקאים. לגרמנים לא היה צל של מושג על כך, שיחידות אויב עלולות להימצא כה קרוב. לפני שהשגיח האויב חלף הכוח על-פני הכפר בלי לעצור, כשהוא מפגיז את טנקי-האויב ומשמיד 12 מהם. הגרמנים הצליחו לירות כמה פגזים והוציאו אחד מן הטנקים של באום מכלל פעולה.

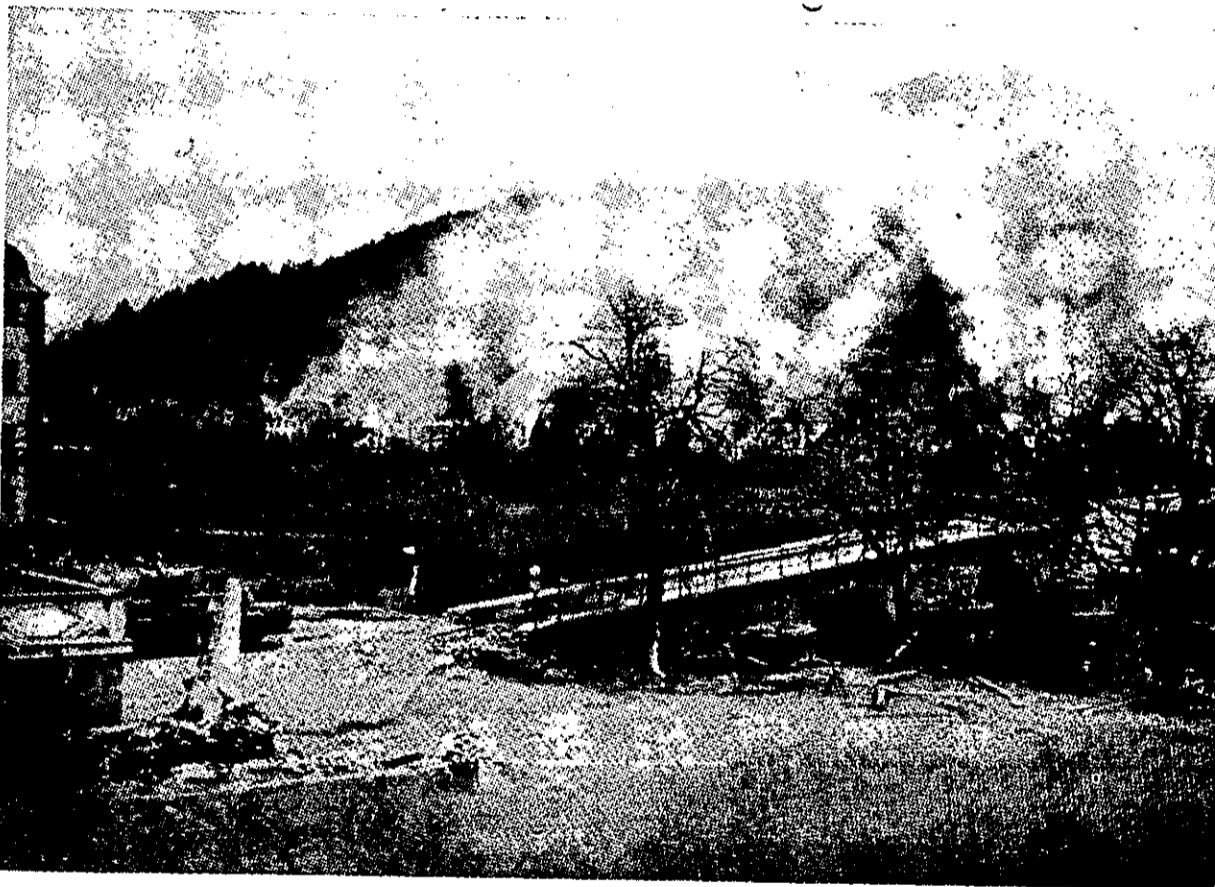
בהמשך דרכו עבר הכוח בסמוך לרכבת טעונה בתותחי

נ"מ רבי-קנים, הקבועים בבטון. הרכבת עמדה, ואיש לא נראה במקום. היתה זו מטרה טובה מכדי שיוכלו להתעלם ממנה. באום עצר. כחץ מקשת זינקו אנשיו מכלי-הרכב שלהם, עלו על הקרונות השטוחים ושלשלו רימוני זרחן לתוך קניהם של רוב התותחים כדי להשחיתם. פגז-טנק יחיד הספיק כדי להוציא את הקטר מכלל פעולה. כל הענין ארך כמה דקות בלבד.

מעבר בגמינדן

כ-10 ק"מ אחרי לור נכנס כוח-המשימה לגמינדן — עיר גדולה למדי. כשעבר באום בתחנת הרכבת, הבחין בתריסר רכבות, כל אחת מהן מורכבת מ-20 קרונות נוסעים. הקטרים התנשפו כשהם מוכנים לנוע. באום ואנשיו לא ידעו, כי רכבות אלה עומדות להסיע אל החזית דיביזיה גרמנית שנמצאה בקרבת מקום. המטרות היו מפתות; הטנקים של באום ירו בקטרים והוציאו כמחצית מהם מכלל פעולה.

אור היום היה מלא, וגמינדן היתה עיר גדולה מכדי שאפשר יהיה לחמוק דרכה. העיר, הריקה מתושביה, היה מלאך חיילי אויב. שלושה מן הטנקים נפגעו על-ידי רקטות בזוקה. רסיסי

הגשר המפוצץ בגמינדן

רקטה פצעו את באום בידו וברכּו. היתה לו הרגשה בלתי-נעימה שהוא עומד להילכד.

כדי שכוח-המשימה יוכל לעזוב את העיר, היה עליו לעבור גשר חשוב. אולם על הגשר הגנו חיילים גרמניים — חיילים רבים מכדי שכוחו הקטן של באום יוכל להפיצם. באום קרא לעזרה ברדיו: האם יוכלו לשלוח כמה מטוסים להפציץ את החיילים המחזיקים בגשר, כדי שהכוח יוכל לפרוץ דרכם ולחצות את הנהר?

התשובה היתה חיובית, אולם באום החליט שאין הוא יכול להמתין. הוא הורה למחלקת חי"ר לרדת מרכבה ולפלס לה בזהירות דרך אל הגשר. לפי אות החלו הטנקים והאנשים מסתערים אל הגשר.

האמריקאים מלוים קצינים גרמניים שבויים דרך בורגזין

כשהתקרב הטנק המוביל אל הגשר, ושני רובאים כבר החלו חוצים אותו בריצה, הפעילו הגרמנים מטעני חבלה שהוכנו מראש ופוצצו את הגשר. "הגרמנים העיפו לנו את הגשר בפרצוף", נזכר באום מאוחר יותר.

המכשול היה רציני. כיצד לחצות את הנהר? הכוח היה חייב לעזוב את העיר במהירות. מעדותו של אחד השבויים הסתבר, כי דיביזיה גרמנית המיועדת להישלח לחזית הגיעה לא מכבר לאיזור. עדותו של באום אומרת: "מצאתי את העיר מלאה חיילים, ולכן החלטתי שמוטב לי לחפש ציר-תנועה אחר. יצאנו מן העיר ופנינו צפונה". כמה מטוסי P-47 אמריקאיים הופיעו מעל העיר לפי דרישתו הקודמת של באום והחלו מפציצים אותה, כשהם מונעים מן האויב לרדוף אחרי באום.

באום בחר באחד השבויים, שנראה היה שהכיר את האיזור. לאחר לחץ מסוים הסכים החייל להוביל את הכוח לבורגזין, כ־10 ק"מ צפונה, מקום בו יוכלו לחצות את הנהר. כדי למנוע מעשה-תרמית, לקח באום את השבוי לגיף הפיקוד. השבוי הבין, שמוטב לו לציית — האכזריות בעיניו של באום לא הניחה מקום לטעות.

גנרל גרמני נלכד

בדרך לבורגזין הופיעה לפתע מאחורי עיקול מכונית מטה גרמנית, שנעה מול הטור. בטרם הספיקו יושבי-המכונית לעצור, נמצאו מטרים ספורים מלוע התותח של הטנק המוביל. שלושה חיילים גרמניים, ביניהם קצין, זינקו מן המכונית לתוך מיצדית שעל שפת הדרך. התותחן של הטנק סובב בעצלתיים את הצריח, והאיום הספיק. הגרמנים יצאו מן המיצדית בידים מורמות, לאות כניעה.

הקצין היה בדרגת גנרל. כשהובילוהו לבאום, החל הגנרל לדבר בשטף גרמנית. באום הפסיקו: "מי אתה, לכל הרוחות?"

הוא נענה שוב בשטף של לשון לא מובנת לו. לבאום לא היה זמן לתרגום. "הכניסו את בן הכלבה לנגמ"ש", פקד, "ונמשיך".

בבורגזין לא התגלתה כל התנגדות. לפני שחצה הכוח את

הנהר, לקח עמו באום אורת, שיורה את הדרך לגרפנדורף, המרוחקת מבורגזין כ־10 ק"מ (מחצית הדרך להמלבורג). האזרח הוביל את כוח-המשימה בשביל טרשים, אשר חצה רכס תלול, ואחר ירד אל הנהר במקום חציה אחר בגרפנדורף. לו היה לבאום זמן כדי לחקור את הגנרל ששבה, היה נודע לו על המאמצים הנואשים שעשו הגרמנים עד אז, כדי לעצור את כוח המשימה שלו. מפקד הצבא הגרמני באיזור, גנרל פון-אובסטפלדר, קילל את יריבו גנרל פאטון, על שהשכיל לגלות נקודת תורפה במערך-ההגנה של הגרמנים. מוצב הפיקוד של אובסטפלדר, ליד לור, עוד מעט והיה נשטף על-ידי באום. יחידותיו הופצו לכל רוח. הוא לא ידע היכן ימצא כוחות כדי לפעול נגד כוח-המשימה.

כיון שאובסטפלדר לא ידע על כונתה של דיביזיית השריון ה־4 לנוע מאשפנבורג צפונה, חשש מאוד שכוחו הקטן של באום אינו אלא חלוץ, המבשר את בואן של יחידות נוספות. נראה היה שאת באום אפשר לעצור, אבל אם אין הוא אלא ראש-חנית של כוח גדול יותר, כי אז לא יוכל אובסטפלדר לעשות נגדו דבר.

באום לא ידע על הבהלה שחוללה התקדמותו — בהלה שהדיה הגיעו עד ברלין. זמן קצר לפני צהרי-היום שטף את גרפנדורף ושיחרר 700 שבויים רוסיים, שהיו עצורים במחנה השבויים במקום. בטירוף של שמחה פשטו הרוסים על העיר ופרצו לתוך ריכוזי המזון ומחסני המשקאות החריפים.

הצהלה היתה מדבקת, אולם לבאום לא היה פנאי לחגוג; היה עליו להתכונן למשימה העיקרית — הפריצה להמלבורג, שנמצאה במרחק של כ־10 ק"מ מזרחה. הוא מסר לרוסים 200 שבויים גרמניים שאנשיו שבו בדרך. זמן-מה אחרי השעה 1200 קרב הטור המשוריין להמלבורג. לפתע הבחינו האנשים במטוס גרמני קטן שחג מעליהם והבריחוהו באש מקלעים.

אלא שהטייס הספיק בינתיים לאמת את גודלו של כוח המשימה ולדוח על מיקומו. הידיעה נמסרה לאובסטפלדר. הלז נזקק לכמה שעות כדי להקים מחסום כלשהו נגד כוח המשימה של באום. אלא שבמקרה נכנס אז גדוד תותחני-סער גרמני להמלבורג. גדוד זה חזר מן החזית הרוסית, והיה בדרכו מערבה, לחזית האמריקאית. הגדוד הגיע להמל-בורג בעת ובעונה אחת עם כוחו של באום.

גורם ההפתעה ההדדי אבד מיד, והחל קרב אש. משך יותר משעתיים החליפו הגרמנים והאמריקאים יריות. אף שבאום איבד שלושה טנקי "שרמן", המישה נגמ"שים ושלושה גיפים, שעה שהגרמנים איבדו שלושה תותחים ושלושה נושאי-תחמושת — הצליח כוחו של באום לפרוץ דרך טור האויב, לעבור את העיר, ולפנות לכיוון מחנה השבויים, שנמצא במרחק של כ־3 ק"מ משם.

שמחת השיחרור

מחנה השבויים היה מחולק לשני שטחים מגודרים — באחד שוכנו אמריקאים ובשני יוגוסלבים. לראשונה הסתער כוחו של באום על המחנה היוגוסלבי. כיון שצבע המדים היוגוסלביים דמה לשל הגרמנים, החלו הטנקיסטים של באום להפגין את המחנה. אחדים מן הצריפים החלו לבעור.

הקצין היוגוסלבי הבכיר ביקש מהמפקד הגרמני של המחנה לשלוח כמה אמריקאים כדי להפסיק את האש של באום. המפקד הגרמני ביקש את הקצין האמריקאי הבכיר, קולונל פ. ר. גוד, לבצע את המשימה. ואטרס, שהיה אָמנם במחנה, ושניים נוספים התנדבו להצטרף לגוד.

יחד עם מתורגמן גרמני, יצאו ארבעת האמריקאים מהשער הראשי של מחנה המלבורג. הקבוצה פנתה לעבר אגפו של כוח המשימה, כשגוד בראש, ואטרס והמתורגמן אחריו, ומ־אחריהם שני הקצינים האחרים, כשבידיהם דגל אמריקאי וסדין לבן הקשורים למוט.

כשעברה הקבוצה ליד אחד הבתים, הבחין ואטרס בחייל. כיון שלא ידע אם האיש הוא אמריקאי או גרמני, קרא אליו ואטרס כדי להסב תשומת לבו. החייל — הסתבר שהיה זה גרמני — העיף מבט על האנשים, השחיל את רובהו דרך הגדר וירה ירייה אחת ממרחק של כ־15 מ' בלי לכוון; הכדור פגע בואטרס ופצעו אנושות.

שעה שואטרס נישא לבית־חולים גרמני מקומי, שיחרר כוחו של באום את המחנה.

השיחרור גרם לפרץ שגעוני של שמחה היסטורית. השבויים המשוחררים טיפסו על כלי־הרכב של באום, טפחו לבני ארצם האמריקאיים על גבם וחיבקום, וקריאות השמחה שלהם מילאו את האויר. חלפו כמה שעות בטרם הצליח באום להשיב את הסדר על כנו.

הגרמנים בהמלבורג לא ישבו בינתיים בחיבוק ידים. למפקד גדוד תותחני־הסער, שבאום פרץ דרכו, היו עדיין תריסר תותחים שפעלו כראוי. אולם הוא לא היה בטוח מה עליו לעשות — האם עליו להמשיך בדרכו לחזית האמריקאית, כפי שצווה קודם לכן, או לצאת נגד באום?

קצין גרמני שבילה את חופשתו בביתו בהמלבורג, שם קץ להיסוסים. הוא נטל את הפיקוד על גדוד התותחים. בהיותו משוכנע שבאום ייאלץ לשוב אל הקוים האמריקאיים ולעבור שוב דרך המלבורג — הציב לו מארב.

במחנה המלבורג נוכח באום, כי שיחרר קרוב ל־5000 שבויים של בעלות־הברית, ביניהם כ־1500 אמריקאים. באום העלה מספר גדול ככל האפשר של אמריקאים על הטנקים וה־נגמ"שים שלו, ואלה שיכלו להלך ובחרו להצטרף לכוח — צעדו אחריו. המסע בחזרה לאשפנבורג החל.

ההתלהבות הפראית דעכה. האנשים הפכו פיכחים וקודרים, בהכירם אלו סכנות עומדות עדיין בינם לבין החופש המיוחל.

הכור נפל

כוח המשימה לא הרחיק בדרכו. אך יצא הטור מן המחנה — ופגז ראשון הוציא מכלל פעולה את הטנק המוביל. גדוד תותחני־הסער הגרמני, שהקים מארב בין המחנה ובין העיר, נכנס לפעולה.

התקוה להחזיר את השבויים לקוים האמריקאיים אפסה. ללא־הגה חזרו רובם אל המחנה. חיי המעצר הממושכים דלדלו את מרצם והרסו את בריאותם. רובם ידעו שהברירה היא בין ציפיה קצרה למדי לשיחרור (ברור היה שבעלות־הברית עומדות לנצח במלחמה) ובין סיכון חייהם, כשלאויב עדיפות

מוחלטת ובידם אין נשק להגן על עצמם. רק 65 קצינים אמריקאיים משוחררים בחרו להמשיך.

כדי לעקוף את המארב, הפנה באום את כוח־המשימה שלו דרומה, לכיוון הסדורף, הנמצאת במרחק של 8 ק"מ משם. היתה זו שעת ערב מאוחרת, ותקנתו היחידה של באום לתמוך מכוחות האויב היתה להגיע אל הקוים האמריקאיים בחסות החשיכה.

סמוך לחצות הגיע באום להסדורף, ומשם פנה צפונה. הבעיה היתה מציאת גשרים או מעברות כדי לחצות את נהר המיין ויובליו, אשר עמדו בינו ובין מקום מבטחים.

באום לא ידע, כמובן, שאובסטפלדר הצליח לבסוף לרכו כמה יחידות כדי לחסל את הפושטים האמריקאיים. כ־3 ק"מ אחרי הסדורף נתקל באום בראשון מבין כוחות אלה. מחסום דרכים גרמני, מורכב מחצי תריסר תותחים נ"ט, חסם את דרכו. תותחים אלה הוציאו מכלל פעולה שלושה טנקים אמריקאיים וגרמו לאבידות נוספות בין אנשיו של באום.

באום נסוג. הוא גילה שביל המוביל לפסגתה של גבעה סמוכה ועלה עם הכוח אל השטח השולט כדי לסקור את מצבו. לרשותו עמדו קצת יותר ממאה איש וכ־60 קצינים משוחררים המ־סוגלים ללחום, שלושה טנקי "שרמן", ששה טנקים קלים ו־12 נגמ"שים. כמות הדלק היתה מעטה עד להדאיג. נותרו רק כמה שעות עד שיפציע השחר. גם אילו יכול היה לחדור דרך המחסום הגרמני, עדיין היו לפניו כ־60 ק"מ עד לקוים האמריקאיים.

אולם לא היה כל טעם לשבת על הגבעה ולחכות שיי לכדו או יושמדו. היה עליהם לנסות את מזלם.

באום חילק פקודות. האנשים שאבו דלק מן הנגמ"שים, חילקוהו בין הטנקים ואחר שרפו את הנגמ"שים. הפצועים הושמו בבנין על הגבעה; האנשים הכינו צלב־אדום מרצועות משי מבהיקות, שבעזרתן נהגו לזהות עצמם לטייסי בעלות־הברית, והניחוהו על גג הבית. באום שידר דוח על השלמת המשימה וקיבל אישור שהתשדורת הגיעה לייעדה. לבסוף קרא אליו את אנשיו לשיחת עידוד קצרה והחל מובילים במורד הגבעה, כדי לנסות לפרוץ את מחסום הדרך.

אך יצאו האנשים, וכבר נתחנר להם כי אבדה כל תקנה. באור השחר המפציע ראו את ריכוז הכוחות של האויב. נוסף לתותחים הנ"ט שחסמו את הדרך לצפון, הופיעו מאחורי כוח־המשימה תותחים מתנייעים (כנראה אלה שארבו לבאום בהמלבורג), והחלו יורים. ששה טנקים כבדים נראו מתקרבים מן הצפון, ולפחות פלוגת חי"ר אחת נעה מן הדרום. כוחו של באום כותר.

בקרב האש שהתפתח השמידו הגרמנים במהרה את שארית הטנקים האמריקאים. בראותו שכל הטנקים שלו אבדו וכי הגרמנים סוגרים עליו, קרא אליו באום את אנשיו בפעם האחרונה, פקד עליהם להתחלק לחוליות קטנות בנות 3-4 אנשים ולנסות להסתנן אל שטח ידידותי. הוא איחל להם הצלחה ושילחם.

רק קומץ מהם הגיעו אל הקוים האמריקאיים. באום עצמו לא זכה לכך. הוא יצא ברגל יחד עם סטילר ועם לויטננט ששוחרר ממחנה המלבורג. כלבי־גישוש גרמניים הובאו ממ־חנה המלבורג, כדי לגלות את ניצולי כוח־המשימה. לפני שהצליחו באום וחוליתו להגיע למרגלות הגבעה, נישבו על־

שיחרורו הסופי של מחנה השבויים בהמבורג

כל זה הושג על-ידי כוח קטן יחסית ובמחיר נמוך יחסית. לפי דוח האבדות הסופי, נפצעו 32 איש ותשעה נהרגו (מספר זה איננו כולל את אלה שלא הודיעו על פציעות קלות, וכן לא כולל את ההרוגים והפצועים מקרב שבויי-המלבורג שבחרו בחופש). בסופו של דבר התברר, מה עלה בגורלם של רוב אנשי כוח-המשימה. אחדים חזרו אחרי שיחרורה הסופי של המלבורג, אחרים — אחרי המלחמה. ששה-עשר נעדרים עד היום.

מבחינה צבאית אילץ כוח-המשימה את הגרמנים להעביר כוחות נוספים לאיזור המלבורג, ובכך הצליחה ההסחה של פאטון. הופעתם הפתאומית של אמריקאים בעומק שטח האויב הורידה עוד יותר את המוראל הנמוך בלא-הכני של האויב, גילתה לפיקוד הגרמני עד כמה רופף היה מערך ההגנה מזרחית לאשפנבורג והדגישה את חוסר הטעם שבנסיון להוליך שולל את פאטון, כאילו מערך ההגנה שלהם חזק.

כדי לטשטש את העובדה, שכוח כה קטן גרם לבהלה כה גדולה, הודיעו הגרמנים כי השמידו 13 מתוך 50 טנקים אמריקאיים, ואת יתרם הבריחו מערבה. בשידור תעמולה התרברבו הגרמנים, כי השמידו ליד המלבורג דיביזית שריון שלמה.

ההתנגדות הגרמנית נחלשה והלכה. צבאות בעלות-הברית התקדמו במלוא התנופה, כשהם מתכוננים להתגבר על ההתנגדות האחרונה ולשברה. תוך חודש עמדה המלחמה להסתיים.

ידי פטרול גרמני. סמל גרמני ירה בבאום בירכו — פצעו השלישי בפעולה.

כשידו וזרועו חבושים ורגלו שותתת דם, ניצל באום מזיהוי כמפקד הפעולה על-ידי שוביו. בשעה שסטילר נלקח על-ידי גרמנים צוהלים, שהיו בטוחים שהוא פיקד על כוח-המשימה, הועבר באום אל נקודה בה רוכז מספר גדול של שבויים לשעבר. הללו אמרו לשומרים, כי גם הוא היה אחד מעצירי המחנה. באום פונה באמבולנס להמלבורג. עקב המהומה והבלבול ששררו עדיין במחנה, הושם באום בבית-חולים בבי-תן שהיה שמור לשבויי מלחמה סרביים — ורופא סרבי, שליידו סייע קציין-רפואה אמריקאי, קיבל את באום כשבוי לשעבר. באום שמח לראות, באותו ביתן ובאותו מצב, עוד 35 מאנשי כוח-המשימה שלו.

אותו ערב, זמן קצר לפני חשיכה, ראו טייסים אמריקאיים שיירה של כל-ירכב גרמניים המתקרבת להמלבורג. בשדה סמוך, על יריעת בד לבנה גדולה, היה כתוב „שבויי מלחמה של ארצות-הברית“.

✱

הישגיו של באום לא היו מבוטלים. כוח-המשימה שלו עירער את מערך ההגנה של כל איזור אשפנבורג-המלבורג, חיבל ברכבות צבאיות, הרס תותחים ג"מ, שיבש לוח-זמנים של גייסות, הוציא מכלל פעולה יחידות תותח-סער ועורר חוסר-בטחון כללי ומהומה רבה. מי יודע אילו צרות גרמו לגרמנים 700 הרוסים המשוחררים והשתויים ליד גרפנדורף...